

"YARADICILIQ... MÜKALİMƏDİR..."

Yaradıcının "özünün özüylə mükaliməsi"

Zemfira Məhərrəmlinin 60 yaşına

"Döyüşə qızlar gedir", "Qarabağda savaş var", "Ötür durna qatarı", "Qırx qız dastanı", "Bir ömürdə yaşanan üç həyat", "Oyuncaq", "Ömür bitər, yol bitməz"... Bunlar publisist, nasir Zemfira Məhərrəmlinin mənə məlum olan kitablarından bir neçəsidir, onların yalnız adlarının çəkilməsi, görünür, kifayət edir ki, istedadlı, zəhmətkeş xanımın yazıçı-publisist təfəkkürünün maraq dairəsi barədə aydın təsəvvür yaransın. O mənada ki, bu adlardakı ifadə və anlayışlarda döyüş, mübarizə, vətənpərvərlik, həyat, dünyanın, yolun sonsuzluğu (və bunların hamısının fəvqündə bütün zərifliyi, munisliyiylə seçilən bir xanımlıq!) var...

"Dan ulduzu", "Həsən bəy Zərdabi", "Qızıl qələm", "Sara xatın", "Qarabağ Ali ədəbi mükafatları"... Bunlar isə Zemfira xanımın jurnalist-publisist fəaliyyətində layiq görüldüyü ödüllərin tam olmayan siyahısıdır, hər birinin arxasında, artıq qeyd etdiyim kimi, istedad, zəhmət və bir də yüksək insanlıq, səmimiyyət, mədəniyyət dayanır. Və bu mükafatların adlarında da milli qürur, heysiyyət, vətəndaşlıq, yaradıcılıq enerjisi var...

Zemfira Məhərrəmlinin müxtəlif mövzulu, məzmun-mündərcəli, çoxlu və uğurlu yazıları içərisində bir essesi mənim xüsusilə xoşuma gəlir ki, onun adı "Yaradıcılıq ruhun tərcümanıdır". İki-üç səhifəlik bu essenin ən azı üç qnesioloji-üslubi "spektr"i var: publisistiklik, alimlik və yazıçılıq.

Esse belə başlanır: "Yaradıcılıq qələm adamının özünün özüylə mükaliməsi, fikir və duyğularını incələməsidir. Yaradıcılıq sənət adamının ruhunun tərcümanı, qəlbinin əks-sədasıdır..."

Zemfira xanım yazır: "Ruh yüksəkliyi, gözəl əhval, xoş ovqat yaradıcılığa təkan verən amillərdir. Yaradıcı insanın duyğuları, düşüncələri, sevgisi, vətəndaşlığı onun qanı-canı bahasına, min bir əziyyətlə yaratdığı əsərlərindədir. Yazarlar öz qələm nümunələrini yaradıcılıq axtarırları sayəsində araya-ərsəyə gətirir, bu sənət övladlarına gözünün nurunu içirir.

Jurnalistlərin isə daha çox üz tutduğu, ədəbi yaradıcılığın xüsusi növü olan publisistika da həyat həqiqətlərini əks etdirir. Sənədli faktların danılmaz gücünə əsaslanan publisistika oxucunun diqqətini dərhal özünə cəlb edir, ona müəllifin mövqeyində durmağı, onunla həmfikir olmağı tələp edir.

Bu günümüzün reallığının doğurduğu hadisələrlə, olaylarla həmahəng "hərəkət etmək" mübariz ruhlu publisistikanın ən səciyyəvi cəhətidir və bu xüsusiyyət onu ədəbi janrlar sırasında önə çıxarır"...

Və az qala hər cümləsi sitat gətirilməli, təhlil-şərh edilməli, hətta əzbərlənməli olan esse belə bitir: "Publisistlər dövrün salnaməsini yaradan qələm sahibləridir. Bu janr üçün ən məqbul cəhət cəmiyyətdə gedən proseslərin mahiyyətinin, gerçəkliyin obyektiv surətdə əks etdirilməsidir. Fikrimcə, bu baxımdan həmin janr elmlə yaxındır, obrazlılığı isə publisistikanı incəsənətlə yaxınlaşdırır, çünki onun cəbbəxanasında ədəbi üsullar, təhkiyə və s. mövcuddur.

Yazıçılar, nasirlər də həmin üsluba müraciət edirlər və bu xüsusiyyət onların yaradıcılığının təsir gücünü artırır. Tarixən qəbul olunmuş müddəaya görə, publisist sözünün əsas məqsədi

insanları inandırmaqdır. Antik dövrün filosof-natiqlərindən olan Diosfen əbəs yerə demirdi ki, "mən sizi inandıra bilsəm, dediklərimin hamısına əməl edəcəksiniz".

Doğrudan da, publisist sözünün əhəmiyyəti onun müəyyən işi görməyə nə dərəcədə sövq edə bilməsi ilə ölçülür. Çağdaş publisistikamız özündən əvvəlki mərhələlər kimi, vaxta, zamana köklənir, qələm sahiblərinin fikir yelkənini, təxəyyülünü qanadlandırır"...

Zemfira Məhərrəmlinin bu sözləri və ümumiyyətlə, mətninin xeyli hissəsini özüm də fərqi nə varmadan məmnuniyyətlə sitat gətirdiyim esse onun müəllifinin bədii-publisistik yaradıcılığının, yazıçı-jurnalist şəxsiyyətinin mahiyyətini bilavasitə ifadə etdiyinə görə, bir növ, avtobioqrafik məzmun daşıyır. Və Zemfira xanım özünün publisist, yazıçı və alim olaraq hansı məsləkə, ideya-mənəvi dünyaya, sözün geniş mənasında, üsluba mənsub olduğunu bütün səmimiyyətilə göstərir.

...Bir il bundan əvvəl görkəmli jurnalist, dilçi-professor, ictimai xadim (və mənim əziz dostum) Qulu Məhərrəmlinin altmış illik yubileyini qeyd etdik. İndi isə Qulu müəllimin həyat və məslək yoldaşı Zemfira xanımın altmış yaşı tamam olur...

Publisistikamızın, ədəbiyyatımızın və elmimizin, bir sözlə, həyatımızın adını çəkdiyim hər üç mükəllimə meydanında uzun illər istedadla, məsuliyyətlə, cəsarətlə və vətənpərvərliklə möhkəm dayanmış dostlarıma, peşə və əqidə yoldaşlarıma bundan sonra da böyük uğurlar arzulayıram!.. Xüsusilə "özünün özüylə mükəlliməsi"ndə...

NİZAMİ CƏFƏROV, Akademik

525-ci qəzet.- 2015.- 4 dekabr.- S.8.